

FIRAT ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

FIRAT UNIVERSITY JOURNAL OF THE FACULTY OF THEOLOGY

Sayı: 29/2 (Aralık / December 2024), 61-78

Dini Gelişim Modellerinden 'Gift to the Child' Yönteminin Öğretmen Görüşleri

Açısından İncelenmesi

Examining the 'Gift to the Child' Method, one of the Religious Development Models,
in Terms of Teachers' Opinions

Mine YILMAZ

Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı,
Ph.D. Student, İnönü University, Department of Religious Education,
Malatya/Türkiye
ymine0985@gmail.com orcid.org/0009-0000-7077-5619

Recep UÇAR

Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı, Associate
Professor, İnönü University, Department of Religious Education, Malatya/Türkiye
recep.ucar@inonu.edu.tr orcid.org/0000-0003-0520-577X

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Makale İşlem Süreci / Article Processing

Geliş Tarihi / Date Received: 23 Ağustos/August 2024 Kabul Tarihi / Date Accepted: Aralık/December 2024

Yayın Tarihi / Date Published: 31 Aralık/December 2024 Yayın Sezonu / Pub Date Season: 9 Aralık/December

Atf / Cite as

Uçar, Recep – Yılmaz, Mine. "Dini Gelişim Modellerinden 'Gift to the Child' Yönteminin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi". *Firat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 29/2 (Aralık 2024), 61-78.

DOI: <https://doi.org/10.58568/firatilahiyat.1537908>

İntihal / Plagiarism

Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir. This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

Etik Beyan/Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Recep Uçar – Mine Yılmaz).

Yayıncı / Published by

Firat Üniversitesi/ Firat University

Lisans Bilgisi / License Information

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

Examining the 'Gift to the Child' Method, one of the Religious Development Models, in Terms of Teachers' Opinions

Abstract: Providing religious education to primary school students is a sensitive and vital issue that impacts their emotional and cognitive development. Religious education during childhood should employ different methods than those used for adults. The selection of the educational environment, teacher attitudes, and materials is critically important. To ensure healthy emotional growth, religious elements must be presented in ways that children can comprehend, requiring a balanced approach. The ability to reveal good and right values in a child's world largely depends on the quality of the religious education provided.

The content, theoretical framework, applications, and interpretations of religious education should be shaped through collaboration between theology and educational sciences. The necessity, methods, and content of childhood religious education are discussed from various perspectives both nationally and internationally. The 'Gift to the Child' educational method developed at the University of Birmingham in England is a significant part of these discussions. This secular approach, grounded in psychological, pedagogical, and theological principles, asserts that religious education is essential during early childhood and childhood. It aims to introduce children to religious topics in a healthy manner by integrating the roles of teacher, student, and materials. This method ensures that religious education aligns with children's developmental characteristics, thereby supporting their cognitive and emotional growth.

The 'Gift to the Child' method presents religious topics through suitable materials and guidance from well-directed teachers, enabling children to learn various knowledge and skills related to religions. This approach addresses concepts such as God, prophets, revelation, and prayer, intertwined with values like responsibility, empathy, tolerance, and love, while aiming to highlight the child's sense of sanctity. This study examines the impact of the 'Call to Prayer' section within the 'Gift to the Child' method on children's religious development during the Religious Culture and Ethics course. The research seeks to derive educational-scientific inferences by comparing children exposed to religious content. It discusses the applicability of the 'Gift to the Child' method concerning the educational process, teacher-student-material dynamics, and religious education.

The research problem is: "Is there an effect of the religious concepts, symbols, and expressions taught by teachers using the 'Gift to the Child' method in childhood religious education on children's psychological, pedagogical, and theological learning?" This study investigates whether the 'Gift to the Child' educational method has a positive impact on children's religious development, based on pedagogical, psychological, and theological principles related to religious topics. Additionally, it explores the applicability of this method, which aims to achieve educational gains within the framework of universal values, in our country.

The 'Gift to the Child' educational method advocates for a systematic educational process that aligns with children's developmental characteristics. It informs children in accordance with societal cultural values, enhances their perception skills, aids in reasoning processes, and provides opportunities for self-expression and independence. The study involved a literature review of related sources and data collection through semi-structured interviews with 10 teachers from middle schools under the Ministry of National Education. During lessons, teachers allowed students to express their thoughts and did not intervene in their questions. The findings indicate that using achievements and materials prepared according to the 'Gift to the Child' method positively affects students' religious development.

The 'Gift to the Child' method plays a significant role in children's religious development and contributes to educational processes. This method facilitates children's understanding of religious concepts and supports their emotional development. Educators should consider such methods to

enhance the effectiveness of religious education, ultimately helping children navigate their spiritual journeys more effectively.

Keywords: Religious Education, Gift to the Child Method, Student, Teacher, Material.

Dini Gelişim Modellerinden 'Gift to the Child' Yönteminin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi¹

Öz: İlköğretim çağındaki öğrencilere din alanında eğitim vermek, bireylerin duyuşsal ve bilişsel gelişimleri açısından son derece hassas ve hayati bir konudur. Çocukluk dönemi din eğitimi, yetişkin din eğitiminden farklı yöntemlerle gerçekleştirilmelidir. Bu bağlamda, eğitim ortamının, öğretmen tutumunun ve materyallerin doğru seçilmesi kritik bir öneme sahiptir. Çocukların duyuşsal süreçlerinin sağlıklı bir şekilde gelişmesi için, dini öğelerin onların anlayabileceği şekilde somutlaştırılması ve dengeli bir yaklaşım benimsenmesi gereklidir. Bu süreçte, çocuğun dünyasında iyiyi ve doğruyu ortaya çıkarmak, verilecek din eğitimine bağlıdır. Dolayısıyla, okullarda planlı ve programlı olarak sunulacak din eğitiminde, çocuğun gelişimine uygun materyaller ile doğru bir tutumla yaklaşılması önemlidir.

Çocuğun düşünme süreçlerini bozmadan onu her yönden geliştiren bir din eğitiminin içeriği, kuramsal altyapısı, uygulamaları ve yorumları, teoloji ve eğitim bilimlerinin iş birliği ile şekillendirilmelidir. Bu bağlamda, çocukluk dönemi din eğitiminin gerekliliği, yöntemi ve içeriği hem ülkemizde hem de dünyada çeşitli açılardan tartışılmaktadır. İngiltere'de Birmingham Üniversitesinde geliştirilen ve uygulanan 'Gift to the Child' eğitim yöntemi, bu tartışmaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Psikolojik, pedagojik ve teolojik temellere dayanan bu seküler din eğitimi yaklaşımı, erken çocukluk (3-6 yaş) ve çocukluk (7-12 yaş) dönemlerinde din eğitiminin mümkün ve hatta gerekli olduğu ilkesinden hareketle, öğretmen, öğrenci ve materyal üçlüsünü bir araya getirerek çocuklara dini konuları sağlıklı bir şekilde kazandırmayı hedeflemektedir. Bu yöntem, din eğitiminin çocukların gelişim özelliklerine uygun bir şekilde sunulmasını sağlayarak, onların bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

'Gift to the Child' yöntemi, dini konuları çocuklara uygun materyaller ve kendilerini doğru yönlendiren bir öğretmenle sunarak, çocukların dinlerden yola çıkarak pek çok bilgi ve beceriyi öğrenmelerini sağlar. Bu yöntem, Allah, peygamber, vahiy, dua gibi kavramları sorumluluk, empati, hoşgörü ve sevgi gibi değerlerle işlemekte, çocuğun kutsallık hissini ön plana çıkarmayı hedefleyerek diğer din eğitimi uygulamalarından ayrılmaktadır. Bu çalışmada, çocukluk dönemi din eğitimi yaklaşımlarından 'Gift to the Child' yönteminin içerisinde yer alan 'Namaza Çağrı' (The Call to Prayer) bölümünün Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde işlenmesinin çocukların dini gelişimine etkisi incelenmektedir. Araştırma, çocukları dini içeriklerle karşılaştırarak eğitim-bilimsel çıkarımlar elde etmeyi hedeflemektedir. 'Gift to the Child' yönteminin eğitim süreci, öğretmen-öğrenci-materyal boyutu ve din eğitimi açısından uygulanabilirliği ele alınmaktadır.

Araştırmanın problemi, "Çocukluk dönemi din eğitiminde öğretmenler tarafından 'Gift to the Child' yöntemi ile işlenen dini kavram, sembol ve ifadelerin çocuğun psikolojik, pedagojik ve teolojik öğrenmelerinde etkisi var mıdır?" sorusudur. Bu bağlamda, çocukluk döneminde dini konularla ilgili pedagojik, psikolojik ve teolojik temelli din eğitimi yöntemlerinden 'Gift to the Child' eğitim yönteminin kullanılmasının çocukların dini gelişiminde olumlu bir etkiye sahip olup olmadığı incelenmektedir. Ayrıca, evrensel değerler çerçevesinde eğitimsel kazanımlar gerçekleştirmeyi hedefleyen bu yöntemin ülkemizde uygulanabilirliği de araştırılmaktadır.

¹ Bu çalışma 2024 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulan 'Dini Gelişim Modellerinden 'Gift to the Child' Yönteminin Din Eğitimi Açısından İncelenmesi' isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir. This study is derived from the master's thesis titled "An Examination of the 'Gift to the Child' Method from Religious Education Perspective as One of the Models of Religious Development", which was submitted to the Institute of Social Sciences at İnönü University in 2024.

'Gift to the Child' eğitim yöntemi, sistemli bir eğitim süreci olarak din eğitiminin çocukluk döneminin gelişim özelliklerine uygun olarak verilmesini savunmakta; çocuğu toplumun kültürel değerleri doğrultusunda bilgilendirmekte, algılama gücünü arttırarak akıl yürütme sürecinde ona yardımcı olmakta, kendini ifade etmesine ve bağımsızlığını kazanmasına olanak sağlamaktadır. Araştırmada, konuyla ilgili kaynaklardan literatür taraması yapılmış ve nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi eğitim kurumlarının ortaokul kademelerinde görev yapan 10 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmenler, dersin işlenmesi sırasında öğrencilerin konuyla ilgili fikir yürütmelerine izin vermiş ve sorularına müdahalede bulunmamıştır. Verilerden elde edilen bulgular, din eğitiminde 'Gift to the Child' yöntemine göre hazırlanmış kazanım ve materyallerin kullanımının öğrencilerin dini gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

'Gift to the Child' yöntemi, çocukların dini gelişiminde önemli bir rol oynamakta ve eğitim süreçlerine katkı sağlamaktadır. Bu yöntem, çocukların dini kavramları anlamalarını kolaylaştırmakta ve onların duyuşsal gelişimlerini desteklemektedir. Eğitimcilerin, bu tür yöntemleri dikkate alarak din eğitimi daha etkili hale getirmeleri, çocukların sağlıklı bir dini gelişim süreci geçirmelerine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Gift to the Child Yöntemi, Öğrenci, Öğretmen, Materyal.

Giriş

Ülkemizde ve yabancı ülkelerde çocukluk döneminde verilen din ve ahlak eğitiminin imkânı, niteliği, yöntemi ve içeriği tartışılmaktadır.² İnsanda inanma duygusunun doğuştan geldiği ve inancın insan hayatının ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu bir gerçektir.³ Pek çok duyguya sahip olan birey, din alanında gördükleriyle ve duyduklarıyla bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde ilgilenmektedir.⁴ Çocukluk dönemi, din duygusunun ve dini uyanmanın başladığı dönemdir.⁵

Erken çocukluk (3-6) ve çocukluk (7-12) dönemlerinde din eğitiminin mümkün hatta gerekli olduğu ilkesinden hareketle, öğretmen, öğrenci ve materyal üçlüsünü bir araya getirerek, çocukluk döneminde dini birçok konunun sağlıklı bir şekilde kazandırılmasını hedefleyen 'Gift to the Child' yöntemi, dini konuların çocuklara uygun materyaller ve ders sırasında kendilerini doğru yönlendiren bir öğretmenle sunulmasını amaçlamaktadır.⁶

Dinlerin objektif olarak ele alındığı 'Gift to the Child' yönteminde çok kültürlü eğitim ortamlarına uygun yöntem ve teknikler uygulanmakta, farklı dinlerin ve kültürlerin hoşgörü içerisinde bir arada yaşaması bilincini geliştirmesi hedeflenmektedir.⁷ Bu yöntemde içerik; dini semboller, heykeller, dinin sembolü olan sesler, dini hikayeler, dini yazıtlardan sayfalar ve kutsal kitaplardan bölümler gibi materyallerle şekillendirilmektedir.⁸ Burada materyaller 'numen' olarak isimlendirilmiştir; çünkü numen, ilahi olanla ilişkilendirildiği için kutsaldır.⁹ Çocuk ile dini materyal arasında kurulan dinamik bir ilişki yoluyla çocukların kendi anlam örgülerini kurması sağlanmaktadır. Zihinsel, duygusal,

² Mualla Selçuk, "Çocuk Eğitiminde Dini Motifler (Okul Öncesi Çağ)", *İslami Araştırmalar Dergisi* 4/2 (Nisan 1990), 106.

³ Abdurrahman Kasapoğlu, "Doğal Dini Kabiliyet", *Tabula-Rasa Felsefe ve Teoloji Dergisi* 4/1/10 (Nisan 2004), 146.

⁴ Ali Koçak- Hasan Kayıklık, "Duygular Bağlamında Din Duygusu ve Dini Duygular", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19/2 (2019), 687.

⁵ Antoine Vergote, "Çocuklukta Din", çev. Erdoğan Fırat, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 22/1-2 (Haziran 1978), 315-330.

⁶ Michael Grimmitt vd., *A Gift to the Child: Religious Education in the Primary School-Teachers' Source Book* (London: Simon&Schuster Education, 1991), 6-8.

⁷ İlker Cırık, "Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1/34 (2008), 27-40.

⁸ Güllüzar Canpolat, *John M. Hull'in "Çocuklarla Teolojik Konuşmalar: Ebeveyn ve Öğretmenler İçin Bazı Tavsiyeler" Adli Kitabının Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi* (Diyarbakır: T.C. Dicle Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2020), 35.

⁹ Immanuel Kant, *Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafizığe Prolegomena*, çev. İonna Kuçuradi, Yusuf Örnek (Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 2002), 64.

kişisel, ahlaki ve sosyal yönden çocuğu destekleyen eğitim yoluyla din duygusu, çocuğun yaşamının içerisinde kendini göstermektedir.¹⁰

'Gift to the Child' yönteminde katılım, keşfetme, bağlama kavuşturma ve yansıtma olarak dört öğretim basamağı ile dahil olma ve mesafe koyma olarak iki araç basamağı bulunmaktadır. Katılım aşaması, öğrencinin materyalle sınıf ortamında karşılaştığı dikkat çekme aşamasıdır. Keşfetme aşaması, öğrencinin materyali gözlemlene, dinleme ve seyretme gibi tanımaya yönelik faaliyetlerini içermektedir. Bağlama kavuşturma aşaması, dini materyalin daha geniş bir çerçevede anlamaya başladığı aşamadır. Yansıtma aşaması, materyalle iletişim kuran öğrencilerin kendi değerlendirmelerini yaptıkları aşamadır. Dahil olma basamağı, öğrencinin materyali anlamaya dahil edildiği aşamadır. Mesafe koyma aracı ise öğrencinin kendi dinine ait materyal ile diğer dinlere ait materyal arasında sınır olduğunu ifade ettiği aşamadır. Bu yaklaşımın, dini kavramlarla iletişim kurma, din hakkında soru sorma, hayal etme, empati kurma, özdeşleşme, ahlaki değerler ve dinin muhatabı olan ve olmayan çocuklar için inanma kazanımları olarak sekiz kazanımı bulunmaktadır.¹¹

Bu araştırmanın konusu; 'Gift to the Child' din eğitimi yönteminin metot, öğrenme süreci, ortam, materyaller ve içerik açısından uygulanabilirliğinin tespiti ve 'Gift to the Child' eğitim yöntemi içerisindeki 'Namaza Çağrı' konu başlığının kullanımının çocuklar üzerindeki etkilerinin öğretmen görüşleri çerçevesinde incelenmesidir. Bu doğrultuda ortaokul kademesi öğretmenlerinin çocukların gelişimleri göz önünde bulundurularak 'Gift to the Child' yöntemi hakkındaki düşünceleri incelenmiştir. 'Gift to the Child' yöntemine göre verilen din eğitiminin çocuklar üzerindeki etkisi, öğretmen görüşlerinden hareket edilerek tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın problemi, "Çocukluk dönemi din eğitiminde 'Gift to the Child' yöntemiyle işlenen dini kavramların çocuğun öğrenmelerine etkisi nedir?" sorusudur. Bu bağlamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 'Gift to the Child' etkinlikleri, öğrencilerin dini kavramlar üzerinde düşünmelerini sağlar mı?
- Dini materyallerin kullanımı, öğrencilerin gelişimini nasıl etkiler?
- Öğrenme ortamı, öğrencilerin dini gelişimini nasıl etkiler?
- Hikayeler, öğrencilerin merak duygusunu artırır mı?
- Materyaller, dini kavramlardan ahlaki kavramlara geçişi kolaylaştırır mı?

Araştırmanın amacı, çocukluk döneminde pedagojik, psikolojik ve teolojik temelli seküler bir din eğitimi yaklaşımı olan 'Gift to the Child' yönteminin öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu yöntem, öğretmen-öğrenci-materyal boyutuyla çocukların dini gelişimine katkısını araştırmakta ve 'Namaza Çağrı' adlı öğretim planının bu yaklaşıma göre nasıl uygulanacağını değerlendirmektedir. Ayrıca, evrensel değerler çerçevesinde eğitimsel kazanımlar sağlamayı hedefleyen 'Gift to the Child' yönteminin Türkiye'deki uygulanabilirliği de incelenecektir. Bu yöntem, din eğitiminin çocukluk döneminin gelişim özelliklerine uygun olarak verilmesini, çocuğun kültürel değerlerle bilgilendirilmesini, algılama gücünün artırılmasını, akıl yürütme sürecine yardımcı olmayı, kendini ifade etme yetisini geliştirmeyi ve bağımsızlık kazanmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, geleceğin yetişkinlerine 'Gift to the Child' yöntemi aracılığıyla ihtiyaç duydukları dini-manevi bilgileri aktif düşünme süreçleri içerisinde sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, evrensel değerler çerçevesinde çok kültürlü ortamlarda din eğitimi sağlamayı hedefleyen 'Gift to the Child' yönteminin Türkiye'deki uygulanabilirliğini inceleyen önemli bir araştırma niteliği taşımaktadır. Bu yöntem, dini kavramlardan evrensel değerlere geçişi kolaylaştırması bakımından da değerlidir. Ayrıca, beceri temelli bir eğitim yaklaşımı olarak 'Gift to the Child', öğrencilerin yalnızca bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda pratik beceriler kazanmalarını da destekleyerek geleceğin

¹⁰ Esra Türk, "Çocukluk Döneminde Duygusal Gelişim ve Din Eğitimi", *Marife Dergisi*, (K 2014), 144.

¹¹ Grimmitt vd., *A Gift to the Child: Religious Education in the Primary School-Teachers' Source Book*, 6-8.

yetenekli bireylerini yetiştirmeye katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, din eğitiminde bu yöntemin kullanımının araştırılması büyük önem taşımaktadır.

'Gift to the Child' yöntemi, çocukluk döneminde din eğitiminin bireysel özelliklere uygun şekilde verilmesi gerektiğini savunarak, duyguların gelişimini ve algılama gücünü artırmayı hedeflemektedir. Bu yöntem, çocuklara ihtiyaç duydukları dini-manevi bilgileri aktif düşünme süreçleri içinde sunarak, eğitim-bilimsel kazanımlar sağlamayı amaçlamaktadır. Ülkemizde bu yöntemle ilgili iki makale ve bir kitap bölümü bulunmaktadır.

Oruç (2013), İngiltere'de uygulanan 'Gift to the Child' yönteminin temel prensiplerini ve eğitim-bilimsel kazanımlarını incelemiştir. Bu çalışma, çocukların kendi teolojilerini üretmelerine olanak tanıyan bir eğitim süreci sunduğunu vurgulamaktadır.¹²

Oruç (2023) ise, bu yöntemin şekli, amaçları ve sınırlılıklarını ele alarak, çok kültürlü toplumlarda hoşgörüyü yaymayı hedefleyen çalışmaların önemine dikkat çekmiştir.¹³

Tosun ve Yıldız (2019), erken çocukluk dönemi din eğitimi yaklaşımlarının etki alanlarını inceleyerek, öğrenci merkezli ve materyal odaklı bir eğitim anlayışının gerekliliğini ortaya koymuşlardır.¹⁴

Yurt dışında ise Streib (2006), 'Gift to the Child' materyallerinin çok kültürlü sınıflardaki dinler arası iletişime etkisini araştırmıştır.¹⁵ Streib, öğretmenlerin dersin işlenişinde kişisel inançlarını yansıtabileceğini ve bu durumun sınıf dinamiklerini etkileyebileceğini belirtmiştir. Ayrıca, çocukların dini deneyimlerinin ve sosyalleşme düzeylerinin farklılık gösterdiğine vurgu yaparak, öğretim düzenlemelerinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

İlgili literatür incelendiğinde 'Gift to the Child' yönteminin din eğitiminde nasıl bir yenilik sunduğu ve uygulama alanlarını genişletme potansiyeli görülmektedir. Çocukların dini ve kültürel gelişimlerini destekleyen bu sistem, eğitim alanında daha fazla araştırmaya ihtiyaç duymaktadır.

1. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, tasarımı, çalışma grubu, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesi konuları ele alınmıştır.

1.1. Araştırmanın Modeli ve Tasarımı

Bu çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî ortaokul kurumlarının 5. Sınıf kademelerinde DKAB öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin 'Gift to the Child' yöntemine dayanan 'Namaza Çağrı' bölümü hakkındaki görüşlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak öğretmenlerin algıları ve deneyimleri doğal bir şekilde incelenmiştir. Araştırmada esnek ve bütüncül bir yaklaşım benimsenmiş, genellemelerden kaçınılmıştır. Katılımcıların eğitim ortamını, öğrencileri ve dersin işlenme sürecini nasıl gözlemledikleri derinlemesine analiz edilmiştir. 'A Gift to the Child: Religious Education in the Primary School-Teachers' kitabından seçilen 'Call to Prayer' bölümü, araştırmacı tarafından tasarlanan etkinliklerle işlenmiş ve öğretmen görüşleri alınmıştır. Katılımcılara, bu dersin işleniş planı sunulmuştur.

1.2. Çalışma Grubu

Bu çalışma, araştırmanın problemine ve nitel araştırmaların yapısına uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.¹⁶ Amaçlı örnekleme yöntemi, çalışma grubunun belirli kriterlere bağlı olarak seçilmesine dayanmaktadır ve çeşitlilik gösteren durumlarda ortak olguların

¹² Cemil Oruç, "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitimine Çoğulcu Bir Yaklaşım: 'Gift to the Child'", *Değerler Eğitimi Dergisi* 11/26 (Aralık 2013), 227-258.

¹³ Cemil Oruç, "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitiminde Seküler Bir Yaklaşım: Gift to the Child", *Erken Çocuklukta Dini-Ahlaki Gelişim ve Öğrenme* (İstanbul: Dem Yayınları, 2023), 343-378.

¹⁴ Aybıçe Tosun- Kübra Yıldız, "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz", *Amasya İlahiyat Dergisi* 12 (20 Haziran 2019), 121-151.

¹⁵ Heinz Streib, "Strangeness in Inter-Religious Classroom Communication: Research on the 'Gift-to-the-Child' Material", *Education, Religion and Society: Essays in honour of John M. Hull*, 2006, 191-204.

¹⁶ Ali Yıldırım- Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005), 1-366.

farklı boyutlarla ortaya konulmasını sağlamaya yönelik olarak kullanılmaktadır.¹⁷ Bu çalışmanın amaçlı örnekleme yöntemiyle yürütülmesi, araştırma probleminin derinlemesine incelenmesine olanak tanımıştır.

Araştırmanın çalışma grubu, Kocaeli ili Başiskele ve Derince ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarının 5. Sınıf kademelerinde görev yapmakta olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) öğretmenlerinden oluşmaktadır. Katılımcıların seçiminde, çeşitli yaş, cinsiyet ve mesleki deneyim düzeylerini kapsayan bir grup oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Araştırmaya 2 erkek ve 8 kadın olmak üzere toplam 10 DKAB öğretmeni katılmıştır. Katılımcılardan dördü 20-30 yaş, beşi 31-40 yaş, biri ise 41 yaş üzerindedir. Mesleki deneyim açısından katılımcıların yedisi 3-10 yıl, üçü ise 11-20 yıl aralığındadır.

Araştırma sürecinde etik ilkeler çerçevesinde hareket edilmiş ve katılımcıların gizliliği sağlanmıştır. Bu kapsamda, katılımcılara gerçek isimleri yerine K1, K2, K3 şeklinde kodlar verilmiştir. Verilerin toplanması öncesinde, mülakat yapılacak öğretmenlerle ön görüşme yapılmış, araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgilendirme yapılmış ve gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada kullanılan 'Gift to the Child' yöntemine dayalı ders planları, mülakat öncesinde katılımcılara sunulmuş ve incelemeleri için zaman tanınmıştır.

Çalışma grubunun özellikleri ve verilerin toplanma süreci sistematik bir şekilde yürütülerek araştırma amacına uygun şekilde tasarlanmıştır.

1.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. On sorudan oluşan görüşme formu, araştırmanın amacına uygun ve yönlendirme içermeyecek şekilde hazırlanmıştır. Sorular, 'Gift to the Child' yönteminin kazanımlarına uygun olarak tasarlanmış ve uzman görüşleri ile bir ön görüşme sonrası nihai haline getirilmiştir. Demografik bilgiler, mülakat öncesinde kaydedilmiş ve etik kurul izni veri toplama öncesinde alınmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analizi, Creswell'in nitel araştırmalarda veri analizi ve yorumlama sürecindeki aşamaları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmış, benzer cevaplar bir araya getirilerek temalar, kavramlar ve ilişkiler ortaya konmuştur.

Görüşme sonucu elde edilen ses kayıtları dijital ortama aktarılıp, cümle yapılarına dokunulmadan yazıya dökülmüştür. Bu veriler organize edilmiş, kavramlar belirlenmiş ve bu kavramlardan temalar oluşturulmuştur. Temalara dayalı sınıflandırmalar yapıp, öğretmenlerin 'Gift to the Child' yöntemi hakkındaki yanıtları sınıflandırmaların temel kaynağı olmuştur. Geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuş, gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

2. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırma sürecinde elde edilen bulgulara yer verilmiş, bulgularla ilgili yorum yapılmıştır. Elde edilen bulgular cümlelerde değişikliğe gidilmeden doğrudan katılımcı alıntlarıyla sunulmuştur.

2.1. Öğretmenlerin Gözlemleri: Öğrencilerin Dini Bilgi ve Duygularındaki Değişimler

Yapılan görüşmelerde katılımcılara yöneltilen "Pedagojik temelli bir din eğitimi yaklaşımı olan 'Gift to the Child' yöntemine göre 'Namaza Çağrı: Ezan' dersini işlediğinizde öğrencilerin dini bilgi ve duygularında gelişim gözlemlediniz mi?" sorusu yöneltilmiştir. Tüm öğretmenler (K1-K10), yöntemin öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olduğunu vurgulamıştır. Katılımcılar, yöntemin çocukları aktif özne haline getirerek bilişsel gelişimlerini desteklediğini belirtmiştir. Katılımcılar, ilköğretim kademesinde verilecek din derslerinde materyal ve etkinlik kullanımının çok önemli

¹⁷ W Creswell, *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*, çev. Selçuk Beşir Demir (Ankara: Eğiten Kitap Yayınları, 2017), 183-189.

olduğunu, bu dönemdeki eğitimin çocuğun bilişsel süreçlerini geliştirici yönde olması gerektiğini söylemişlerdir.

Öğretmen görüşleri incelendiğinde öne çıkan ifadeler şunlardır:

(K2) “Bu dönemdeki din eğitiminin niteliği çocuğun gelecekteki dini hayatı için önem arz ediyor. Bizler dini zorlayıcı olarak değil, kolaylaştırıcı olarak sınıfta bulunmalıyız. Tıpkı bu yöntemde olduğu gibi çocuğu oyun ve aktivitelerle desteklediğimizde topluma yararlı bireyler yetiştirebiliriz.”

(K4) “Öğrencilerin dini kavramları anlamlandırmada ve gerçek hayattaki karşılığını zihinlerinde canlandırmada artış olduğunu gözlemledim.”

(K9) “Dersi öğrenciyi merkeze koyarak ve duyuşsal alanda birçok etkinlik yaptırarak anlattığım için öğrenciler ilgiyle bu derse katıldı. Birçok yeni kavramı öğrendiklerini düşünüyorum.”

Görüşme sonucunda öğretmenlerin ‘Gift to the Child’ yöntemine göre ‘Ezan’ konusunun işlenmesini öğrenci merkezli olmasıyla ve pek çok duyuya hitap eden materyaller içermesiyle olumlu buldukları görülmektedir. Öğrencilerin dini bilgi ve duygularındaki gelişim, edindikleri tecrübelerle paralel olarak ilerlemektedir. Bu yöntemle çocukluk döneminde kontrollü deneyimlerle ve uygun materyallerle öğretmen tarafından sunulan dini bilgiler çocuğun hayatında bir karşılık bulmakta ve dini gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Bu durum, ‘Gift to the Child’ yöntemine göre hazırlanmış din derslerinin öğrencilerde anlamlı etkiler ortaya çıkardığının görülmesi açısından önemlidir.

2.2. Materyallerin Etkisi: Ses, Metin ve Hikayelerin Değerlendirilmesi

Yapılan çalışmada katılımcılara “‘Gift to the Child’ yöntemine göre işlediğiniz ‘Namaza Çağrı’ ünitesinde kullanılan ses, kıssa, kutsal metinler, dini hikayeler vb. öğrenciler üzerinde etkili oldu mu?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar, materyallerin çocukların ilgi ve merakını uyandırıp öğrencilerin anlamlandırma becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Örnek görüşler şunlardır:

(K2) “Okuduğumuz hikayeler ve dinlettiğimiz seslerle çocukların duyu organlarına hitap ettik. Böylece çocuklar derse katılmaya istekli hale geldi ve konuyla ilgili sorular sormaya başladı. Özellikle materyalleriyle bu yöntemi çok başarılı buldum.”

(K5) “İlgi ve merakları artan çocuklar her gün duydukları ve aşına oldukları ezanın anlamına yoğunlaştı.”

(K6) “Materyallerle birden fazla duyu organına hitap ettik. Bu dersin anlatımıyla soyut konular anlaşılabilir hale geldi.”

Yapılan görüşmeler incelendiğinde materyallerin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine olumlu katkı sağlayarak dini bilgiyi daha anlamlı hale getirdiği görülmektedir. Burada pedagojik eğitim almış öğretmenlerin çocuğun gelişim seviyesine uygun materyalleri kullanarak dini bilgiyi öğrencinin anlayabileceği seviyeye indirmiş olması ‘Gift to the Child’ yönteminin asıl amacına uygun işlendiğini göstermektedir. Öğrencilerin zihninde bilgilerin görsel ve işitsel olarak uyarıcı etkide bulunması, dikkat çekme açısından başarılı bulunması, çocuğun zihninde konunun somutlaşması ve hayal dünyasını geliştirmesi açısından materyaller; öğretmenler tarafından etkili bulunmuştur. İlgi ve merak uyandıran materyaller dini bilgiye olan merakı canlandırarak öğrencilerin konuyla ilgili fikir yürütmesine imkan tanımıştır. Bu durum dini materyallerin kullanımının öğrencilerin dini gelişimini olumlu yönde etkilediğinin görülmesi açısından önemlidir.

2.3. Katılım Aşamasının Değerlendirilmesi: Ezan Sesi ve Diğer Sesler

Katılımcılara “‘Namaza Çağrı’ Ünitesinin katılım aşamasında diğer sesler ile ezan sesinin karşılaştırılması öğrencilerde ne gibi karşılıklar buldu?” sorusu yöneltilmiştir. Sekiz katılımcı (%80), bu yöntemin kutsallık hissini ve aidiyet duygusunu geliştirdiğini belirtmiştir. Öne çıkan görüşler şunlardır:

(K1) “Öğrenciler diğer sesleri ve sonra ezan sesini dinlediler ve fonetik açısından etkileyici buldular. Sözlerini anlayamadıkları bir sesin dini karşılığını bilmeleri kutsallık hissini ortaya çıkardı.

Etkinlik olarak legolarla minareler inşa ettiler. Her birinin kendine özgü minarelerinin olması çocuklar arasında ilgiyle karşılandı ve aidiyet duygularını artırdı.”

(K5) “Ezanın diğer seslerden farklı olarak Müslümanlar için önemli olduğunu söylediler. Bazı çocuklar daha önce aileleriyle camiye gittiklerini anlattı. Çocuklar camiye gitmek için heveslendiler.”

(K9) “Ezan ve diğer seslerin dinletimi çocukların dini olan ve olmayan ayrımı yapabilmesini sağladı. Böylece aidiyet duyguları gelişti.”

Öğretmenler, din eğitiminde ‘Gift to the Child’ yöntemine göre hazırlanmış ses, kıssa, kutsal metin vb. kullanımı dersin etki ve verimi açısından değerlendirmişlerdir. İki katılımcı (%20) farklı sesler ile ezan sesi dinletiminin öğrenciler üzerinde pek bir anlam ifade etmediğini dile getirmiş, sekiz katılımcı (%80) ise bu seslerin dinletiminin öğrencilerin dini olan ve olmayanı ayırt etmelerini sağladığını ve kutsallık hissini ön plana çıkardığını vurgulamışlardır. Lego kullanımıyla yap-boz etkinliğinin öğrencilerin derse katılımını artırdığı görülmüştür. Farklı seslerin dinletiminin ve bu sesler üzerinde konuşmanın öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve dinsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği söylenebilmektedir.

2.4. “Yasin’in Hikayesi” Materyaline Ait Değerlendirmeler

‘Yasin’in Hikayesi’ materyali, Müslüman küçük bir çocuk olan Yasin’in ezan sesi duyarak ilk defa camiye gitmesini, abdest alıp namaz kılmasını anlatan bir hikâyeyi konu almaktadır. Bu materyalin öğretim sürecinde uygulanışı şu şekilde gerçekleştirilmiştir: Hikâye anlatılmış, sorularla öğrenciler aktif tutulmuş, öğrenciler “kendi koştukları bir anı” anlatmaya teşvik edilmiş ve sonunda minaresiz çizilen camilere minare çizme etkinliği yapılmıştır.

Katılımcılara “‘Yasin’in Hikayesi’ materyalinin kullanımı öğrenciler üzerinde ne gibi tepkilere neden oldu?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların tümü materyali olumlu bulmuştur. Öne çıkan yanıtlar şöyledir:

(K1) “Öğrenciler okunan hikâye ile birlikte konuyu daha iyi anlamlandırdılar. Önceden sordukları sorulara burada cevaplar buldular. Koştukları anı anlatırken çok eğlendiler. Minare çizme etkinliğinde en güzelini yapma konusunda birbirleriyle yarıştılar.”

(K5) “Yasin’in hikayesini kendi hayatları ile karşılaştırdılar. Nereye koştukları sorulunca hızlıca yemeğe koşma, sokağa koşma vb. anılarını anlattılar. Minare çizme etkinliğini sevdiler. Pek çok renkte minare tasarladılar.”

(K6) “Yasin’in hikayesi genel olarak dikkatlerini çekti ve hikâye ile ilgili daha çok ayrıntı sordular. Yaşadığı yeri ve hikâyenin devamını merak edip yorumlarda bulundular. Minare çizme etkinliğinde sınıfta en güzel minarenin kimin olacağı konusunda yarıştılar.”

(K7) “Hikâyenin İngiltere’de geçmesi çocukların dikkatlerini çekti. İngiltere’de de bizdeki gibi camiler olup olmadığını tartıştılar. Koşma anılarında okula yetişme ve sokakta oynamaya koşma ile ilgiliydi. Minare çizme etkinliği genel olarak sevildi.”

Görüşmelerden elde edilen bulgular, öğrencilerin hikâyeyi ilgiyle dinlediğini ve materyalle etkileşim kurarak olumlu çıkardılar elde ettiğini göstermiştir. Minare çizme etkinliği gibi yaratıcı etkinliklerin, öğrencilerin hayal gücünü ve bireysel tasarım becerilerini desteklediği saptanmıştır. Bunun yanı sıra, materyal dini estetik ve kutsallık algısını geliştirirken, çocukların inanca dayalı farklı bir bakış kazanmalarını da sağlamıştır.

Öğretmenlerin dini bilgiye ve pedagojik yeterliliklerine sahip olması, öğrencilerin sorularına tatmin edici cevaplar verilmesini ve ‘Gift to the Child’ yönteminin etkin bir şekilde yönetilmesini mümkün kılmıştır. Sonuç olarak, ‘Yasin’in Hikayesi’ materyali, çocuklarda inanca saygı ve farklı dini yönlerden haberdar olma bilinci oluşturmuş, bu da materyalin başarısının bir göstergesi olmuştur.

2.5. “Bilal’in Hikayesi” Materyaline Ait Değerlendirmeler

‘Bilal’in Hikayesi’ materyali, Hz. Muhammed’in (sav) döneminde bir sahabe olan Hz. Bilal’in, yüksek bir çatıya çıkarak Müslümanlara ilk ezanı okumasını anlatan bir hikâyedir. Hikâye uygulaması

sırasında şu etkinlikler gerçekleştirilmiştir: Hz. Bilal'in çatıya çıkarak ezan okurken neler hissetmiş olabileceği ve şehadet kavramının anlamı tartışılmış; öğrencilerden, yüksek bir yerden insanlara ne söylemek istediklerine dair fikirler oluşturması istenmiştir. Ayrıca ezanın Arapça hattı akıllı tahtada gösterilmiş ve öğrencilerin benzer kelimeleri bulması sağlanmış; her öğrencinin kendi için önemli bir sözü defterine süslemelerle yazması sağlanmıştır.

Katılımcılara "Bilal'in Hikayesi' materyalinin kullanımı öğrenciler üzerinde ne gibi tepkilere neden oldu?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların çoğu materyali olumlu bulmuş ve şu yorumlarda bulunmuştur:

(K3) "Müslüman olmadan önce toplum içinde ötekileştirilen, işkencelere maruz kalan birinin böylesine önemli bir göreve seçilmesi çocukları neşelendirdi. Bağırma konusunda birbirleriyle yarışmak hoşlarına gitti. Arapça hattı gördüklerinde ise parmak kaldırarak aynı kelimeleri yuvarlak içine aldılar."

(K5) "Hz. Bilal'in hikayesi öğrenciler üzerinde coşku ve heyecana yol açtı. Sınıfta en yüksek sesli çocuğu bulup ezan okutturduk. Böylece ezan akıllarında kalmış oldu. Ezanın Arapça yazılığını görmek çocukları heyecanlandırdı."

Katılımcılardan 1 öğretmen (%10) Ezanın içerisinde geçen 'Kelime-i Şehadetin' anlamı konusunda 'şehadet' kelimesinin ne anlama geldiğinin sorulmasının öğrenciler üzerinde anlam karmaşasına yol açabildiğini ifade etmiştir.

(K4) "Hikayede anlatılan olayların tarihsel gerçekliğe uygun bir çerçevede aktarılması ve şehadet kavramının bu bağlamda tartışılması daha etkili olabilir."

Katılımcılardan 1 öğretmen (%10), öğrencilerin Hz. Bilal'in hikayesini daha önceden bildiklerini ifade etmiştir.

(K6) "Çocuklar arasında Hz. Bilal'in hikayesi okunmadan önce hikâyeyi bildiklerini söyleyenler oldu ancak hikâye okunurken bilmedikleri kısımlar olduğunu fark ettiler. Yüksek bir kuleden bağırarak olsalar sevgilerini dile getireceklerini, en sevdiği şarkıyı söyleyeceklerini ve futbol takımlarına tezahürat yapacaklarını söyleyenler oldu. Ezanın Arapça yazılışı sınıfta meraka yol açtı."

Katılımcılardan 1 öğretmen (%10) öğrencilerin kendileri için önemli bir söz yazma konusunda zorlandığını ve ne yazmaları gerektiği ile ilgili daha fazla bilgi veya örnek istediği ifade etmiştir.

(K7) "Hz. Bilal'in hikayesini dinleyen öğrenciler hikâyenin devamında ne olduğu ile ilgili sorular sordular. Yüksek kuleden bağırma ile ilgili pek çok fikir geliştirdiler. Ezanın Arapça hattındaki ortak kelimeleri bulmak dikkatlerini çekti. Ancak defterlerine önemli bir söz yazma konusunda zorlanarak yardım istediler."

Katılımcılardan 3 öğretmen (%30) sınıfta en yüksek sesli öğrenciyi bulma konusunda gürültü oluştuğunu belirtmiştir.

(K10) "Bilal'in hikayesi ve ezan hattı materyalleri çocuklar arasında ilgi topladı. Yüksek bir kuleden bir şey bağırırsan ne olurdu, sınıfın en gür sesli çocuğu gibi sorularda çocuklar biraz dağılsa da deftere süslü yazılar yazma etkinliğinde bu durum toparlandı."

Yapılan çalışmada katılımcı öğretmenlerin Hz. Bilal'in hikayesi materyali kullanımını olumlu bulduğu görülmektedir. Ancak katılımcıların %30'u gür sesli öğrenciyi bulma ve yüksek sesli bir kuleden önemli bir konuyu bağırma etkinliklerinde sınıf düzeninin bozulduğunu dile getirmişlerdir. Bu durum öğrencilerin konuyu kendi içlerinde değerlendirmelerindeki coşkunluğu ifade etmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu durumda içerikle çocuk arasında bağ kurularak çocukların birbirleriyle paylaşımında buldukları ve yorumladıkları anlaşılacaktır. Kendi sonuçlarını çıkarmaya yönelik sorgulamalarda ve çıkarımlarda bulunan öğrencilerin, kendi görüşlerini ifade etmede çok sesli bir görüntü sergiledikleri gözlemlenmektedir. Öğretmenlerin materyal sonrası tartışma sorularını sınıfa yöneltmesi ile öğrenciler, farklı görüşlerle karşı karşıya bırakılmaktadır. Bu durum farklı kazanımların geliştirilmesi açısından olumlu bulunmuştur.

Bazı katılımcılar, etkinliğin okul bahçesine çıkılarak gerçekleştirilmesi veya öğrencilere sınıf kuralları hatırlatılarak sırayla söz verilmesiyle tartışma sorularının cevaplanmasındaki kargaşanın önüne geçilebileceğini gözlemlemişlerdir. Öğrencilerin kendi içlerinde yaptıkları değerlendirmelerden sonra yapılacak kuralları önceden belirlenmiş, düzenli bir tartışma ortamı uygulama sırasında kargaşa oluşumunun önüne geçebilecek bir aşama olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma sonrası çocukların dünyasına dahil olan kavramların kendileri için anlam oluşturduğu ve bazı yeni kavramların dile getirildiği katılımcılar tarafından ifade edilmektedir.

Ezanın Arapça hattının gösterimi, Arapça hat üzerinden aynı kelimelerin bulunması etkinlikleri katılımcılar tarafından ilgi çekici ve merak uyandırıcı bulunmuştur. Öğrencilerin tamamının ilgisini çeken eşleştirme oyununun çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağladığı görülmektedir. Dini bir materyal ile farklı bir iletişim yöntemi olarak karşımıza çıkan bu etkinlik ilgi çekici ve gizemli bulunmuştur.

Katılımcıların %90'ı öğrencilerin ezan konusu ile ilgili yapılan din eğitimi sonrası defterlerine kendileriyle ilgili önemli bir söz yazma etkinliği ile birbirlerinden farklı ve özgün yaklaşımlarla kendilerini ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum konuya ele akış şekilleri, dini ve dini olmayan sonuçlar üretmeleri açısından çeşitlilik göstermektedir. Hem eğitimsel hem de dini kazanımlar içeren bu etkinlik çocukların düşüncelerini açıklamaları, paylaşımları açısından önemli bulunmuştur. Kendi fikirlerine ait etkinliği süslemeleri ile özgüveni, özsaygıyı destekleyen bir materyal olarak katılımcılar tarafından beğenilmiştir.

2.6. 'Gift to the Child' Yönteminin Eğitim-Bilimsel Etkileri Hakkındaki Değerlendirmeler

Doğuştan gelen bir eğilim olan ve çocukluk döneminden itibaren görünür hale gelen insanın anlam arayışı, edinilen deneyimlerle değerlendirilmekte ve algılanmaktadır.¹⁸ Bu arayışın tatmin edici cevabı İlahi olana yönelmekle ortaya çıkmaktadır. Bireyin içerisinde yer alan kutsalın keşfi din ile hakikatin objektif olarak algılanarak yorumlanmasıyla mümkündür.¹⁹ Din olgusu, yaşanan hayatın açıklanmasında yardımcıdır. Anlam arayışının dini bütünlük çerçevesinde ve tatmin edici unsurlarla şekillenmesinde ise pedagojik yöntemlerle, bilişsel süreçler içerisinde, planlı ve programlı olarak verilecek din eğitiminin rolü önemlidir.²⁰

Yapılan çalışmada katılımcılara "'Gift to the Child' yöntemine göre işlenen 'Namaza Çağrı' Ünitesinin öğrenciler üzerindeki eğitim-bilimsel etkileri nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %90'ı yöntemi pedagojik açıdan olumlu bulurken, %10'u zaman yönetimi açısından yetersiz gördüklerini belirtmiştir.

Olumlu değerlendirmeler aşağıdaki gibidir.

Empati ve Bilişsel Gelişim: Katılımcılar, yöntemin empati yeteneğini geliştirip öğrencilerin ezan, namaz ve cami kavramlarını daha iyi anlamalarını sağladığını ifade etmiştir. (K1: "Çocukların empati yeteneğini geliştiriyor ve kalıcı öğrenmeler sağlıyor.")

Aktif Katılım: Yöntem, öğrencilerin sorular sorarak ve özgürce fikirlerini ifade ederek aktif bir şekilde dersi deneyimlemelerini sağlamıştır. (K8: "Ders öğrenci merkezli işlendi.")

Sosyal ve Duygusal Beceriler: Katılımcılar, yöntemin bireyci bakış açısından toplumsal bilinç geçişi teşvik ettiğini belirtmiştir. (K3: "Çocukları 'ben' duygusundan 'biz' duygusuna geçirdi.")

Materyal Kullanımı: Hikâyelerin sade bir dille yazılması, görsel desteklerin eklenmesi ve çocukların yaş seviyesine uygun şekilde sunulması önemli bulunmuştur. (K4: "Ezan dinletisi çocukların ruhsal devinimlerini harekete geçirdi.")

Öğretmenlerin eleştirileri ise aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

¹⁸ Viktor E. Frankl, *İnsanın Anlam Arayışı*, çev. Özge Yılmaz. (İstanbul: Okuyan Us Yayınları, 2021), 113.

¹⁹ İbrahim Yüksel, "Varoluşsal Anlam Arayışı ve Kutsalın Etkisi", *Genç Akademisyenler Derneği* 1/1 (Aralık 2021), 106.

²⁰ Mustafa Koç, "Dindarlığın Oluşumuna Din Eğitiminin Psiko- Pedagojik Katkıları: 'Değer-Yoksun Dindarlık' Tipolojisi Bağlamında Teorik Bir Yaklaşım*", *Değerler Eğitimi Dergisi* 15/33 (Haziran 2017), 87-138.

Zaman Yetersizliği: Yöntemin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için daha uzun bir süreye ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. (K1: “Yöntem fazla zaman gerektiriyor; ekonomik bulmadım.”)

Eksik Vurgular: Ezanın namaza çağrının ötesindeki anlamlarının da öne çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Yapılan görüşmeler incelendiğinde öğretmenlerin ‘Gift to the Child’ yönteminin ‘Namaza Çağrı’ ünitesini çocuğun bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerini geliştirmesiyle pedagojik yönden olumlu buldukları görülmektedir. Çocuğun düşünme süreçlerini bozmayan, aktif olarak derse katılımını sağlayan bu yöntem eğitim-bilimsel olarak başarılı bulunmuştur.

Katılımcılar tarafından çocukların ‘Gift to the Child’ yöntemi ile ‘Namaza Çağrı’ ünitesinin işlenmesinden sonra ezan konusunu anladıkları, ezan konusu ile ilgili kavramlar konusunda fikir ürettikleri, kendi yaşantılarıyla ilgili konulara geçiş yaparak günlük hayatta kullanacakları yeni kavramlar üzerinde tartıştıkları görülmüştür. Bu durum çocukların küçük yaşlardan itibaren farklılığa ve keşfetmeye açık olduklarını kanıtlamaktadır. Materyaller yoluyla hayal kurma, özdeşim kurma, değerler hazinesine geniş bir katkı sağlama, inanma kapasitesine katkıda bulunma vb. gibi yönlerde önemli kazanımlar geliştirdikleri görülmektedir.

2.7. Öğrenci Sorularının Değerlendirmesi

Çocukların öğrenme süreçlerinde sorduğu sorular, bilgiye ulaşma ve kavrama arayışlarını göstermektedir. Katılımcılar, ‘Gift to the Child’ yöntemiyle işlenen derste öğrencilerin ezan, namaz ve cami gibi kavramlarla ilgili pek çok soru sorduklarını belirtmiştir. Bu sorular, öğrencilerin merak ve ilgi düzeyinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Öne çıkan öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir:

(K1) “Öğrenciler diğer dinlerde de ezan gibi ibadete çağırın sesler olup olmadığına yönelik sorular sordu.”

(K4) “Ezanın sadece namaza mı çağırdığına yönelik sorular soruldu. Öğrenciler camilerde başka ne gibi etkinlikler yapılabileceğini ve ezanın Türkçe anlamını merak etti.”

(K5) “Peygamber Efendimiz zamanında Hz. Bilal’in ezanı okumasından bugüne kadar ezanın okunuş tarzında bir değişim olup olmadığı merak konusu oldu.”

(K9) “Yabancı ülkelerde ezanın okunması ve cemaatle namaz kılınmasına yönelik sorular soruldu.”

Bazı öğrencilerin soru sormaktan çok kendi cami ve namaz anılarını anlatmaya yöneldikleri de belirtilmiştir. (K10: “Çocuklar daha çok aileleriyle namaz kılma anılarını paylaştı.”) Çalışmada katılımcıların dersi işlerken cami, ezan, ibadatlere çağrı, yabancı ülkelerde caminin konumu gibi pek çok konuda soru aldıkları görülmektedir. Bu durum ‘Gift to the Child’ yöntemine göre ‘Namaza Çağrı’ konusu işlenirken öğrencilerin ilgi ve meraklarının canlı tutulduğunu ve dersin aktif bir şekilde işlendiğini göstermektedir.

‘Gift to the Child’ yöntemi ile işlenen ezan konusu, çocukların zihinlerindeki soruları sormalarına olanak tanınması ve bu soruları sorabilecekleri bir ortam oluşturulması açısından önemlidir. Doğal bir eğilim olarak çocuklarda var olan soru sorma yeteneği, öğrenmenin zevkli ve fitrata uygun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu etkinliğin, birbirini saygılı bir şekilde dinlemeyi teşvik eden yapısı ve dinden yola çıkarak günlük hayata geçen yönleriyle, çocuğun hayatına yön veren, geliştirici ve canlı özellikleri katılımcılar tarafından olumlu etkiler yarattığı belirtilmiştir. Katılımcılar, tartışmalar yoluyla öğrencilerin birbirlerinden pek çok kavramı öğrenebildiklerini gözlemlemişlerdir. Etkinlikler ve aktivitelerle, yapılan maket ve resimlerle dersin etkin bir şekilde işlendiği ifade edilmiştir. Çocukların katılımı ve paylaşımı sayesinde zengin bir içerik kazanılmıştır. İslam dini açısından önemli bir kavram olan ezanın, çocuğun hayatına anlam kazandırması için bir başlangıç noktası olarak kullanıldığı görülmüştür.

2.8. Öğrencilerin Empati Düzeylerine Yönelik Görüşler

İlköğretim çağındaki öğrencilerin ‘ben’ duygusundan ‘öteki’ ve ‘biz’ duygusuna geçişini sağlamak, empati değerinin bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönleriyle sunulması gereken önemli bir kavramdır.

Çocukların duygu, düşünce ve davranışlarına saygı ve ilgi ile yaklaşarak başlatılan empati duygusu, 'öteki' ile bağ kurarak zamanla gelişim göstermektedir.²¹ 'Gift to the Child' yöntemi, öğrencilerin sınıf ortamında fikirlerini özgürce ifade etmelerini, 'öteki' fikirleri dinlemelerini ve farklı düşünceleri yorumlamalarını hedeflemektedir.²²

Yapılan çalışmada katılımcılara yöneltilen "Bu dersi işledikten sonra öğrenciler hangi konularda empati yeteneği kazandı?" sorusu ile 'Gift to the Child' yönteminin empati değerine etkisi incelenmiştir. Katılımcılar, öğrencilerin farklı fikirleri dinleme, yabancı bir ülkedeki çocukla empati kurma ve Hz. Bilal ile empati kurma gibi konularda empati yeteneği kazandığını belirtmişlerdir. Aşağıda bazı öğretmenlerin görüşleri sunulmuştur:

(K1) "Öğrenciler sınıfın içerisindeki her öğrencinin bir cevher olduğunu fark ettiler. Birbirlerini saygıyla dinlediler. Dini bir çağrı yapıldığında o çağrıya karşılık verilmesi gerektiğini anladılar."

(K2) "Farklı ülkelerden ve İslam'ın ilk dönemlerinden başka insanların da farklı yerlerde ve zamanlarda aynı dini duyguları yaşayabildiğini tecrübe ettiler."

(K3) "Ezanın beş ayrı vakitte yapılan bir çağrı olduğunu fark ederek zamanı belli şartlara göre bölmeleri gerektiğini öğrendiler. Yasin, Hz. Bilal ve diğer arkadaşlarının düşünceleriyle empati değerini kazandılar."

(K5) "Çocuklar, konu hakkındaki fikirlerinin dinlendiğini ve önemsendiğini hissetti. Bu duygudan yola çıkarak başka fikirleri dinlemeye ve yorumlamaya istekli oldular, böylece empati becerileri gelişti."

Yapılan çalışmada katılımcı öğretmenlerinin tamamı, 'Gift to the Child' yönteminin öğrencilerin empati duygusunu geliştirdiğini ifade etmiştir. Bu yöntemle işlenen derste öğrenciler birbirlerini dinleyerek yorumlarını saygı çerçevesinde yapmışlardır. Sınıf düzenini sağlayan öğretmenler, fikirlerin rahatça ifade edilebildiği bir eğitim ortamı oluşturarak öğrencilerin Yasin ve Hz. Bilal'in hikayeleri ile empati değerini geliştirmelerini sağlamışlardır.

2.9. Öğrencilerin Değer Gelişimine Yönelik Görüşler

Katılımcılara "Bu ders işlenirken dikkat çekilen değerler öğrenciler üzerinde etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin sınıf ortamında gözlemledikleri değerler üzerinde durulmuştur. Katılımcıların tamamı, dersin işlenmesinde dikkat çekilen değerlerin öğrencilerin hayatında etkili olduğunu belirtmiştir.

Katılımcılardan üç öğretmen (%30), öğrencilerde özgüven ve saygı değerlerinin ön plana çıktığını ifade etmiştir:

(K1) "Herkesin düşüncesini ifade ettiği bir ortamın oluşmasıyla çocuklarda saygı, sevgi, hoşgörü ve empati gibi değerlerin etkili olduğunu gözlemledim."

(K2) "Çocuklarda özgüven duygusu ortaya çıktı. Dürüstlük ve saygı değerleri etkili oldu."

(K7) "Sorularına ve cevaplarına önem verildiğini gören öğrenciler kendine güvendi. Birbirini saygı çerçevesinde dinleme değeri gelişti."

Katılımcılardan beş öğretmen (%50), öğrencilerde daha çok hoşgörü ve empati değerlerinin ön plana çıktığını belirtmiştir:

(K3) "Öğrenciler birbirini hoşgörü ile dinlemede gelişim gösterdi."

(K5) "Empati ve tolerans yetenekleri arttı."

(K6) "Hikayeleri yorumlamada ve tartışma sorularını cevaplamada empati, hoşgörü ve saygı gibi değerlerde artış gözlemledim."

(K8) "Birbirlerine hoşgörü gösterdiler, empati yaptılar, saygılı oldular ve kendilerini düzgünce ifade ettiler."

(K9) "Hoşgörü, empati, dürüstlük ve dini olana sevgi gibi değerler ön plandaydı."

²¹ Mustafa Köylü- Cemil Oruç, *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi* (İstanbul: Nobel Yayınları, 2017), 29.

²² Oruç, "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitiminde Seküler Bir Yaklaşım: Gift to the Child", 344.

Bir öğretmen (%10), öğrenciler üzerinde bağlılık değerinin ortaya çıktığını ifade etmiştir. Bu bağlılık, öğrencilerin kendi dinlerini bir parçası olarak hissetmeleri şeklinde yorumlanmıştır:

(K4) “İslam dinine, ezana ve namaza bağlılık ile birbirini saygıyla dinleme değerlerinde farkındalık oluştu.”

Bir başka öğretmen (%10) ise öğrencilerde sorumluluk ve birlik-beraberlik değerlerinin ön plana çıktığını belirtmiştir:

(K10) “Çocuklar, İslam dininde ezan ve namaz gibi bazı sorumlulukların olduğunu fark etti. Camide birlikte namaz kılmanın önemi ve ezanın tüm Müslümanları bir araya toplanmaya davet ettiği konularında birlik-beraberlik değerleri arttı.”

Yapılan çalışma sonucunda katılımcıların tamamı, ‘Gift to the Child’ yönteminin ortaya çıkmasını beklediği sevgi, saygı, hoşgörü, empati, sorumluluk, özgüven ve dine karşı aidiyet değerlerinin öğrenciler üzerinde gözlemlendiğini belirtmiştir.

2.10. ‘Gift to the Child’ Yönteminin ‘Namaza Çağrı’ Ünitesi Hakkında Genel Görüşler

Katılımcılara, “Bu dersin ‘Gift to the Child’ yöntemine göre işlenmesi hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan sekiz öğretmen (%80), bu yöntemle göre ders işlenmesini tüm yönleriyle başarılı bulmuştur. Aşağıda bazı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir:

(K1) “Farklı inançları çok kültürlü bir toplumda tanıtmayı hedefleyen bu yöntem, çocuğun kendi inancını askıya almadan dini olanla karşılaşmasına olanak tanımaktadır. Böylece öğrenciler, öteki olana saygı duyarak kendi inançlarını daha iyi anlamakta ve benimsemektedir. Bu yaklaşım, eğitim-bilimsel yönüyle bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlar eşliğinde din eğitimiye olanak sağladığından, öğrencilerin zihninde yeni bir boyut kazandırmaktadır.”

(K5) “Bu yöntemle işlediğim ders daha keyifli geçti. Yaptığımız aktiviteler, dersin etkileşimli işlenmesini sağladı. Çocuklarla işlediğim derste ezan, namaz ve dua gibi kavramlarla birlikte saygı, çağrı seslerine duyarlılık gibi kavramlar açığa çıktı.”

(K8) “İslam dinini en güzel şekilde anlatmamızı sağlayan ‘Namaza Çağrı’ dersi, çocukların eğlenceli vakit geçirerek öğrenmesini sağladı. Ders esnasında dışarıdan gelen ezan sesini sessizce dinleyerek duyarlılık gösterdiler.”

(K9) “Pek çok evrensel değeri İslam dini çerçevesinde işlediğimiz ‘Gift’ yöntemiyle ders işlemek verimliydi.”

(K10) “Verimli ve bol aktiviteli bir ders işledik. Öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal yönlerine hitap ettik. Bu yönleriyle yöntemi başarılı buldum.”

Katılımcılardan bir öğretmen (%10), bu yöntemin teorik ve pratik yönlerine hâkim öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Katılımcı eğitici eğitimlerinin önemini vurgulayarak, öğretmenlerin yeni eğitim yöntemleri hakkında bilgilendirilmesinin gerekliliğini belirtmiştir:

(K3) “Yeni ve modern eğitim yöntemleri, uygulayıcı olan öğretmenler tarafından teorik ve uygulamalı yönüyle ortaya konulmalıdır. Yöntemin bilgisine yeterince hâkim olunması, öğrencilerin tüm kazanımları gerçekleştirmesi açısından önemlidir. Öğrencilere hazır-bulunmuşluk aşamasında ön bilgilendirmeler yapılmasını ve eğitim sürecinin bilimsel aşamalarıyla verilmesini önemli buluyorum.”

Bir diğer öğretmen (%10), ‘Gift to the Child’ yöntemine göre ders işleme süresinin kısıtlı olduğunu ve konunun yetişmesi için öğretmenin iyi bir zaman planlaması yapmasının önemini vurgulamıştır. Öğretmenin hem din konusunda hem de pedagojik anlamda profesyonel olmasına dikkat çekmiştir:

(K4) “Dersin ‘Gift to the Child’ yöntemine göre işlenmesi, eğitim öğretim faaliyetinin mevcut anlayışa nazaran daha kaliteli sürdürüleceğini göstermektedir. Öğrenciyi bilişsel, psikomotor ve psikososyal açıdan desteklemesi, bu yöntemin kıymetini göstermesi açısından önemlidir. Eğitimin

öncelikli amaçlarından biri bireyin benliğindeki potansiyeli fark edip 'biz' kavramına geçiş yapabilmesini sağlamaktır. Bu yöntemin bu amaca üst düzeyde katkı sunacağı bir gerçek olarak önümüzde durmaktadır. Yöntemin amaç ve kazanımları dikkate alındığında, bir ders süresine sığmayacak adımlara sahip olduğunu görüyoruz. Bu gerekçeyle eğitimcinin iyi planlama becerisine sahip olması gerektiği malumdur. Ayrıca, konunun öğrenciye aktarımı esnasında eğitimcinin bilgi düzeyinin ve bilgiyi aktarma becerisinin yeter düzeyde olması gerekmektedir.”

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, 'Gift to the Child' yönteminin 'Namaza Çağrı' bölümünün uygulamalarının olumlu sonuçlara neden olduğu görülmektedir. Öğretmenler, 'Gift to the Child' yöntemi hakkındaki yorumlarıyla yöntemin ülkemizdeki uygulanabilirliğini ortaya koymuş, yöntemin öğrencileri bilişsel, duyuşsal, sosyal ve dinsel yönden geliştirdiğini gözlemlemişlerdir. Katılımcıların yorumlarında öğretmenin sınıf düzenini sağlaması, öğrencilerin dini sorularına yeterli düzeyde cevap verebilmesi, zaman yönetimi ve öğrencilerin bilişsel süreçlerini geliştirerek din eğitiminin yapılması gibi konularda öğretmenlerin eğitilmesine vurgu yapılmıştır. Bu durum, öğretmenlerin modern eğitimler konusunda bilgilendirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, 'Gift to the Child' yönteminin 'Namaza Çağrı' ünitesinin din derslerinde nasıl uygulandığını ve öğretmen görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Kocaeli ili Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim 5. sınıf kademesinde görev yapan on öğretmenle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla yürütülmüştür. Elde edilen veriler, öğretmenlerin bu yöntemi kullanarak öğrencilerin dini bilgi ve duygularını nasıl geliştirdiklerini göstermektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin 'Gift to the Child' yönteminin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve dinsel gelişimlerine olumlu katkılar sağladığını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenler, bu yöntemin öğrencilerin dini bilgi ve duygularını geliştirdiğini, etkinlikler ve kullanılan materyaller aracılığıyla çocukların merak ve ilgi düzeylerinin arttığını belirtmişlerdir. Özellikle, ezan gibi dini içeriklerin eğitimsel kazanımlar elde etmesi açısından iyi bir şekilde hazırlanmış materyallere dayandığı vurgulanmıştır.

Öğretmenler, ders sürecinde kullanılan materyallerin, özellikle ezan dinletisi öncesinde çeşitli seslerin uyarıcı olarak sunulmasının, çocukların konuya olan ilgisini artırdığını ifade etmişlerdir. Ezanın sunulmasının, öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarına yardımcı olduğu ve dini içeriklerin hissettirilmesine katkıda bulunduğu görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin çocuklara tartışma soruları yöneltmesi, kutsala karşı ilgi ve saygının oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Katılımcı öğretmenler, 'Namaza Çağrı' bölümünde yer alan Yasin ve Bilal hikayelerinin, öğrencilerin merakını artırarak sosyal becerilerini geliştirdiğini gözlemlemişlerdir. Bu hikayeler, çocukların dini kavramları anlamalarına yardımcı olmuş ve onları düşünmeye teşvik etmiştir. Öğrencilerin, bu hikayeler üzerinden kendi düşüncelerini ifade etmeleri, özgüvenlerini artırmış ve empati duygusunu geliştirmiştir.

Öğretmenlerin, materyal seçimi konusunda dikkatli olmaları gerektiği bir diğer önemli bulgudur. Öğrencilerin ezan konusunu daha iyi anlayabilmeleri için ezan dinletisinden önce uyarıcı seslerin kullanılması ve bu sesler üzerinde öğrencilerin fikirlerinin alınması çalışmaları, çocuğun insani gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Öğretmenler, bu tür uyarıcıların çocukların çevresindeki uyarılara karşı bilinçli bir gelişim düzeyine ulaşmalarını sağladığını belirtmişlerdir.

Katılımcılar, 'Gift to the Child' yönteminin öğrencilerin empati duygusunda olumlu yönde gelişmelere neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu yöneme göre işlenen derslerde öğretmenler, öğrencilerin ben duygusundan öteki ve biz duygusuna geçerek zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişim gösterdiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin sınıf ortamında fikirlerini özgürce ifade edebilmeleri, farklı fikirleri dinleyebilmeleri ve farklı düşünceleri yorumlamaları empati duygusu açısından önemli bulunmuştur.

Özellikle, Hz. Bilal ve Yasin'in hikayeleri gibi dini materyallerle çocuklar diğerlerinin hislerini keşfetmişlerdir. Bu durum, öğretmenler tarafından empati duygusunun gelişmesi açısından önemli bulunmuştur. Öğrencilerin, bu hikayeler aracılığıyla farklı bakış açılarını anlamaları, onların sosyal becerilerini geliştirmiştir. Ayrıca, bu süreçte öğretmenlerin rehberlik rolü büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerin hislerine ve düşüncelerine karşı duyarlı olmaları, empati duygusunun gelişimine katkı sağlamaktadır.

'Gift to the Child' yönteminin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin ders planlarını ve sınıf ortamını iyi bir şekilde düzenlemeleri gerekmektedir. Katılımcılar, dersin işleniş sırasında kullanılan materyallerin dini içeriği anlama ve hissetme yönünden uygun olduğunu tespit etmişlerdir. Seçilen materyalin ilahi olanla ilişkili olduğu için kutsallık hissini uyandırılması açısından isabetli bulunduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlerin sınıf ortamında oluşturdukları atmosferin, öğrencilerin öğrenme süreçlerine olumlu etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Öğretmenlerin, eğitim ortamında çocukların özgürce ifade edebilecekleri bir alan yaratmaları, öğrencilerin katılımını artırmakta ve öğrenme süreçlerini desteklemektedir. Öğrencilerin, sınıf içinde aktif olarak yer alması, onların öğrenmeye karşı olan motivasyonlarını artırmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin sınıf düzenini sağlaması, zaman yönetimi ve öğrencilerin sorularına yeterli düzeyde cevap verebilmeleri önemlidir.

'Gift to the Child' yöntemi, erken yaşlardan itibaren öğrencilere velilerinin izni ve desteği ile sınıf ortamında dini içerikleri sunmaktadır. Çocuklar, öncelikle ailelerinin dinlerini ve geleneklerini benimsedikleri için bu yöntemde öğrenci velileri din eğitiminin önemli bir unsuru olarak görülmektedir. Ailelerinde benimsedikleri dini bağlılık ile sınıfa gelen öğrencilerin farklı dini geleneklerle karşılaşarak farklılıkların doğal olduğunu ve saygı duyulması gerektiğini öğrenmeleri beklenmektedir.

Bu bağlamda, öğretmenlerin öğrenci velileriyle iş birliği yapmaları, öğrencilerin dini eğitim süreçlerine katkı sağlamaktadır. Velilerin, çocuklarına dini değerleri aktarmada ve bu değerleri desteklemede aktif rol almaları, eğitim sürecinin kalitesini artırmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin velilere yönelik bilgilendirme faaliyetleri düzenlemeleri, ailelerin eğitim sürecine daha fazla dahil olmalarını sağlamaktadır.

Araştırma sonuçları, 'Gift to the Child' yönteminin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, ahlaki ve psikomotor açılardan gelişimlerine katkı sağladığını göstermektedir. Öğretmenler, bu yöntemi kullanarak öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeyi ve soyut konuları algılamada özgün yaklaşımlar sergilemelerini sağladıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, çocukların eğitim süreçlerinde aktif bir rol almalarını desteklemekte ve onların farklı bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Özellikle, öğretmenlerin derslerinde kullandıkları metaforlar aracılığıyla çocukların dinin doğrudan anlaşılmasını bazı içeriklerini kavramalarına yardımcı olmaları, eğitimsel kazanımların artırılmasına katkı sağlamaktadır.²³ Bu yöntem, çocukların kendilerini değerli hissetmelerini sağlayan, sevgi ve güvene dayalı bir ortam oluşturarak özgüvenli bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Gelecek araştırmalarda, 'Gift to the Child' yönteminin uygulama sürecinde karşılaşılan zorlukların ve geliştirilmesi gereken alanların daha detaylı bir şekilde incelenmesi önemlidir. Öğretmenlerin bu yöntemi uygularken dikkatli olmaları, yanlış bilgi vermemeleri ve öğrencilere yeterli düzeyde rehberlik yapmaları gerektiği vurgulanmalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin eğitim süreçlerinde daha fazla desteklenmesi ve bilgilendirilmesi, bu yöntemin etkinliğini artırmak için kritik bir öneme sahiptir.

²³ Dennis Bates vd. (ed.), *Education, Religion and Society: Essays in Honour of John M. Hull* (London New York: Routledge, 2006), 1-6.

Ayrıca, öğretmenlerin sınıf içindeki etkileşimlerini artırmak için çeşitli eğitim programlarına katılmaları teşvik edilmelidir. Bu tür programlar, öğretmenlerin pedagojik bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak ve öğrencilerle daha etkili bir iletişim kurmalarını sağlayacaktır.

Sonuç olarak, 'Gift to the Child' yönteminin 'Namaza Çağrı' ünitesinin din derslerinde kullanımı, öğretmenler tarafından olumlu bir şekilde değerlendirilmiştir. Öğretmenler, bu yöntemin kullanımının öğrencilerin pek çok gelişim alanını etkilediğini belirtmişlerdir. Derslerin materyaller yoluyla etkinliklerle işlenmesi, derse olan ilgiyi artırarak etkili bir öğrenme gerçekleşmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, araştırma, 'Gift to the Child' yönteminin olumlu özelliklerinin yanında geliştirilmesi gereken bazı alanları da tespit etmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlerin eğitimi ve desteklenmesi, bu yöntemin etkinliğini artırmak için büyük bir önem taşımaktadır.

Öneriler

Bu bölümde araştırmada vurgulanması gereken sonuçlara ve 'Gift to the Child' yönteminin geliştirilmesi gereken özelliklerine yer verilmiştir.

- ✓ Yapılan çalışmada 'Gift to the Child' yöntemi ile ilgili ülkemizde daha fazla alan çalışması yapılmasına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. İlahiyat ve eğitim fakülteleri bu alanda geniş kapsamlı çalışmalarda bulunabilir.
- ✓ Alanında uzman kişiler tarafından oluşturulmuş 'Gift to the Child' eğitim materyallerinin DKAB derslerine uyarlanması, bu derslerin etkili şekilde işlenmesini sağlayacaktır.
- ✓ 'Gift to the Child' yöntemine göre işlenen derslerde öğrencilerin konuyla ilgili sorular üretebilmesi sağlanmalıdır. Çocuğun kendini güvende hissettiği adaletli bir ortamda soru üretebilen, tartışma ortamında fikirlerini dile getirebilen ve bu yol ile dini ve günlük kavramlara ulaşabilen nitelikte bir eğitim ortamı hazırlanmalıdır. Sadece Öğretmen El Kitabı'ndaki bilgilerle bu dersi işlemeye çalışmak mümkün değildir.
- ✓ Bu yöntem geliştirilirken proje ekibinin iyi bir hazırlık yaptığı ve öğretmen eğitim programı düzenlediği görülmektedir. Bu açıdan bu yöntemin uygulanmadan önce öğretmenlerin uygun bir eğitim programı ile yetiştirilmesi gerekmektedir.
- ✓ 'Gift to the Child' yöntemine göre çocuğun doğuştan getirdiği saf inanma potansiyeli düşünme süreçlerinin gerçekleşmesiyle ortaya çıkabilmektedir. DKAB öğretmenleri, dersin işlenişinde öğrencilerin düşünme süreçlerini zedeleyici söylemlere girmemeleri açısından bilgilendirilmelidir.
- ✓ 'Gift to the Child' materyallerinin kullanıldığı okullarda eğitimlerin uygulamalı olarak yapılabileceği DKAB sınıfları oluşturulabilir.
- ✓ 'Gift to the Child' yöntemi, erken çocukluk ve çocukluk döneminde dini materyallerden yola çıkarak dini olan ve olmayan birçok kavramın öğretiminin yapıldığı bir metottur. Pek çok ayet, hadis, kıssa, dini hikaye, resim, ses 'Gift to the Child' yönteminde kullanılmak üzere materyal olarak hazırlanabilir.

İntihal Taraması Plagiarism Detection	Bu makale intihal taramasından geçirildi / <i>This paper was checked for plagiarism</i>
Etik Beyan Ethical Statement	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. <i>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i>
Etik Komite Onayı Ethical Approval	Fırat Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığının ... tarihli ... sayılı kararıyla gerekli etik izinler alınmıştır. Ayrıca, çalışmada Helsinki Bildirgesi'ndeki araştırma ilkelere bağlı kalmıştır. <i>An application for ethical approval was made to Fırat University Ethics Committee and the necessary ethical permissions were obtained with the decision numbered dated ...2022. In addition, the study adhered to the research principles of the Declaration of Helsinki.</i>
Yazar Katkıları Author Contributions	Çalışmanın Tasarlanması Design of Study: RU (%40), MY (%60) Veri Toplanması Data Acquisition: RU (%30), MY (%70) Veri Analizi Data Analysis: RU (%50), MY (%50) Makalenin Yazımı Writing up: RU (%40), MY (%60) Makale Gönderimi ve Revizyonu Submission and Revision: RU (%60), MY (%40)
Finansman Grant Support	Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir. <i>The authors declared that this study has received no financial support.</i>
Çıkar Çatışması Conflict of Interest	Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir. <i>The authors have no conflict of interest to declare</i>
Açık Erişim Lisansı Open Access License	Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC) ile lisanslanmıştır. <i>This work is licensed under Creative Commons Attribution- NonCommercial 4.0 International License</i>
Telif Hakkı Copyright	Yazar(lar) Author (s): Recep Uçar – Mine Yılmaz

Kaynakça | References

- Bates, Dennis vd. (ed.). *Education, Religion and Society: Essays in Honour of John M. Hull*. London New York: Routledge, 2006.
- Canpolat, Güllüzar. *John M. Hull'in "Çocuklarla Teolojik Konuşmalar: Ebeveyn ve Öğretmenler İçin Bazı Tavsiyeler" Adli Kitabının Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*. Diyarbakır: T.C. Dicle Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Cırık, İlker. "Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1/34 (2008), 27-40.
- Creswell, W. *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. çev. Selçuk Beşir Demir. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları, 3. Baskı., 2017.
- Frankl, Viktor E. İnsanın Anlam Arayışı. Çeviren: Özge Yılmaz, İstanbul: Okuyan Us Yayınları, 2021.
- Grimmitt, Michael vd. *A Gift to the Child: Religious Education in the Primary School-Teachers' Source Book*. London: Simon&Schuster Education, 1991.
- Kant, Immanuel, Gelecekteki Her Metafiziğe Prolegomena, çev. Ioanna Kuçuradi-Yusuf Örnek, Ankara 1995.
- Kasapoğlu, Abdurrahman. "Doğal Dini Kabiliyet". *Tabula-Rasa Felsefe ve Teoloji Dergisi* 4/1/10 (Nisan 2004), 143-156.
- Kayıklık, Hasan- Koçak. "Duygular Bağlamında Din Duygusu ve Dinî Duygular". *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19/2 (2019), 686-712.
- Koç, Mustafa. "Dindarlığın Oluşumuna Din Eğitiminin Psiko- Pedagojik Katkıları: 'Değer-Yoksun Dindarlık' Tipolojisi Bağlamında Teorik Bir Yaklaşım*". *Değerler Eğitimi Dergisi* 15/33 (Haziran 2017), 87-138.
- Köylü, Mustafa- Oruç, Cemil. *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*. İstanbul: Nobel Yayınları, 1. Baskı., 2017.
- Oruç, Cemil. "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitiminde Seküler Bir Yaklaşım: Gift to the Child". *Erken Çocuklukta Dini-Ahlaki Gelişim ve Öğrenme*. 343-378. İstanbul: Dem Yayınları, 1. Basım., 2023.
- Oruç, Cemil. "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitimine Çoğulcu Bir Yaklaşım: 'Gift to the Child'". *Değerler Eğitimi Dergisi* 11/26 (Aralık 2013), 227-258.
- Selçuk, Mualla. "Çocuk Eğitiminde Dini Motifler (Okul Öncesi Çağ)". *İslami Araştırmalar Dergisi* 4/2 (Nisan 1990), 105-117.
- Streib, Heinz. "Strangeness in Inter-Religious Classroom Communication: Research on the 'Gift-to-the-Child' Material". *Education, Religion and Society: Essays in honour of John M. Hull*. 191-204, 2006. <https://doi.org/10.4324/9780203018187>
- Tosun, Aybiçe- Yıldız, Kübra. "Erken Çocukluk Dönemi Din Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz". *Amasya İlahiyat Dergisi* 12 (20 Haziran 2019), 121-151. <https://doi.org/10.18498/amailad.539556>
- Türk, Esra. "Çocukluk Döneminde Duygusal Gelişim ve Din Eğitimi". *Marife Dergisi*, 143-158.
- Vergote, Antoine. "Çocuklukta Din". çev. Erdoğan Fırat. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 22/1-2 (Haziran 1978), 315-330.
- Yıldırım, Ali- Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı., ts.
- Yüksel, İbrahim. "Varoluşsal Anlam Arayışı ve Kutsalın Etkisi". *Genç Akademisyenler Derneği* 1/1 (Aralık 2021), 65-106.